



&ldquo;ของเหลวสีเขียวข้นคล้ายขี้โคลน ก็ไหลทะลักล้นออกมาภายนอกอย่างมากมาย นั้นบ่งบอกว่า ทารกน้อยอยู่ในสภาพขาดน้ำออกซิเจนค่อนข้างมาก&rdquo;  
&ldquo;ของเหลวสีเขียวข้นคล้ายขี้โคลน ก็ไหลทะลักล้นออกมาภายนอกอย่างมากมาย นั้นบ่งบอกว่า ทารกน้อยอยู่ในสภาพขาดน้ำออกซิเจนค่อนข้างมาก&rdquo;

ธรรมดาแล้ว ทารกในครรภ์จะไม่ถ่ายขี้เทาออกมา นอกเสียจากว่าขาดน้ำออกซิเจนในเลือดอย่างรุนแรง ขี้เทาในน้ำคร่ำนั้น ถ้ามันไม่มากก็จะถูกเจือจางและไม่เป็นอันตรายต่อเด็ก แต่หากขี้เทาที่มีจำนวนมาก ก็จะทำให้ น้ำคร่ำเข้มข้นเหนียวหนืด และมีผลต่อชีวิตของทารกน้อยตอนที่เขาหายใจเอือกแรกแห่งชีวิต เพราะมันจะแทรกซอนเข้าไปอุดตันในหลอดลมเล็กๆ หลายแห่งในปอด ส่งผลให้เนื้อปอดบางส่วนขาดน้ำออกซิเจน รวมทั้งอวัยวะอื่นๆ ด้วย ทารกน้อยย่อมจะเป็นปกติสุขไม่ได้ ในที่สุด ทารกหลายคนก็ต้องสละชีพ

วันอังคารที่ผ่านมา ข้าพเจ้าอยู่เวรประจำการแผนกสูติฯ รพ.ตำรวจ ตอนเช้า ยังไม่ทันจะเดินทางถึงโรงพยาบาล



ก็เกิดเรื่องวุ่นวายขึ้นในห้องคลอด เมื่อข้าพเจ้าโทรศัพท์ไปถามเจ้าหน้าที่ห้องคลอดว่า &quot;มีปัญหาอะไรไหม&quot; พยาบาลคนหนึ่งรายงานว่ &quot;เมื่อคืน มีคนไข้รายหนึ่ง ท้องที่ 2 ปากมดลูกเปิด 7 เซนติเมตร ตั้งแต่ 1 ทุ่ม นี้เวลาผ่านไป 12 ชั่วโมงแล้ว ยังไม่คลอดเลย&quot;

&quot;เด็กตัวใหญ่ใหม่ และมดลูกหดตัวดีหรือเปล่า&quot; ข้าพเจ้าถาม

&quot;เด็กตัวใหญ่มาก มดลูกหดตัวดีมาตลอด หมอรีบมาดูแล&quot; พยาบาลคนเดิมพยายามพูดเชิงวิงวอน

&quot;ไม่เป็นไร Set ผ่าตัดไปเลย&quot; ข้าพเจ้าสั่งการทางโทรศัพท์ จากนั้นก็รีบขับรถเพื่อให้ถึงโรงพยาบาลเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้

คุณนงลักษณ์คือคนไข้รายนี้ เธออายุ 32 ปี ตั้งครรภ์ที่ 2 ลูกคนแรกคลอดเองทางช่องคลอด ขณะนี้อายุ 7 ขวบ น้ำหนักแรกคลอด 3,500 กรัม เพศหญิง ปัจจุบันแข็งแรงดี คุณนงลักษณ์มาฝากครรภ์ตั้งแต่อายุครรภ์ 7 สัปดาห์ และมาเข้ารับการตรวจครรภ์ตามนัดตลอด จำนวน 11 ครั้ง ตอนอายุครรภ์ 17 สัปดาห์ เธอได้รับการตรวจอัลตราซาวด์ผ่านทางหน้าท้อง เพราะขนาดมดลูกใหญ่กว่าอายุครรภ์ตามที่บอก ผลปรากฏว่าอายุครรภ์จากการเปรียบเทียบส่วนต่างๆ ของร่างกายทารก น่าจะเท่ากับ 21 สัปดาห์

คุณนงลักษณ์จึงเปลี่ยนแปลงอายุครรภ์นับแต่นั้น เธอยังมาฝากครรภ์อีกหลายครั้ง ก็ไม่พบความผิดปกติอะไร และไม่มีการตั้งข้อสังเกตในใบฝากครรภ์

ก่อนหน้านั้น 1 วัน คุณนงลักษณ์ได้เข้ามาอนห้องคลอด ตอนเวลาประมาณ 6 นาฬิกา ด้วยเรื่องเจ็บครรภ์ พยาบาลห้องคลอดตรวจภายใน พบปากมดลูกเปิด 2 เซนติเมตร ความบาง 100 % มดลูกมีการหดตัว ทุก 4 นาที

11 นาฬิกา พยาบาลห้องคลอดตรวจภายในคุณนงลักษณ์ ซ้ำ ปากมดลูกเปิด 3 เซนติเมตร เวลา 14 นาฬิกา ปากมดลูกยังคงเท่าเดิม เวลา 16 นาฬิกา 30 นาที พยาบาลได้ตรวจภายในคนไข้อีก พบว่า ปากมดลูกเปิด 4 เซนติเมตร ตอน 18 นาฬิกา ปากมดลูกเปิด 5 เซนติเมตร เวลา 19 นาฬิกา ปากมดลูกเปิด 7 เซนติเมตร ความบาง 100% พยาบาลได้รายงานให้แพทย์เวรมาดูแล เพราะการตั้งครรภ์ดำเนินไปค่อนข้างช้า คุณหมอเวรมาดูทันที และให้ความเห็นว่า คุณนงลักษณ์น่าจะคลอดเองได้ เพราะเคยคลอดบุตรมาแล้ว

พยาบาลห้องคลอดได้ตรวจภายในซ้ำอีกหลายครั้ง ก็ยังเหมือนเดิม ทุกครั้งพยาบาลจะรายงานให้แพทย์รับทราบ แต่ก็ไม่ได้มีการตัดสินใจอะไร เนื่องจากแพทย์ยังมั่นใจว่า &quot;คนไข้ น่าจะคลอดได้ ทั้งหัวใจเด็กก็ยังเต้นเป็นปกติ

ตอนเช้าเข้าเวร ขณะที่ข้าพเจ้าขับรถไปทำงาน พอสิ้นเสียงโทรศัพท์ระหว่างข้าพเจ้ากับพยาบาลห้องคลอด ข้าพเจ้าก็สั่งการให้พยาบาลห้องคลอดส่งคนไข้ไปที่ห้องผ่าตัดทันที ไม่รอช้า! ข้าพเจ้าตั้งหน้าตั้งตา รีบขับรถมุ่งหน้าไปให้ถึงโรงพยาบาลเร็วที่สุด เนื่องด้วยหัวใจลูกคุณนงลักษณ์ยังเต้นเป็นปกติ

ข้าพเจ้าจึงขอให้วิสัญญีแพทย์ฉีดยาชาเข้าที่ไขสันหลังคนไข้ เพื่อให้ไม่ปวดแผลหลังคลอด เป็นเวลา 24 ชั่วโมง ที่ห้องผ่าตัด ข้าพเจ้าก็รีบติดตามแนวขอบกางเกงในเพื่อความสวยงาม แล้วค่อยๆ ผ่าตัดผนังหน้าท้องไปตามลำดับชั้น พอกรีดมีดทะลุมดลูกส่วนล่างและเจาะเข้าไปในถุงน้ำคร่ำ ของเหลวสีเขียวข้นคล้ายซีโคลน ก็ไหลทะลักล้นออกมาภายนอกอย่างมากมาย นั่นบ่งบอกว่า ทารกน้อยอยู่ในสภาพขาดกาออกซิเจนค่อนข้างมาก ข้าพเจ้าใช้มือซ้ายล้วงเข้าไปในโพรงมดลูก

เพื่อช้อนเอาหัวเด็กให้หงายส่วนคอ และจัดให้เงยไหล่ขึ้นมาเหนือรอยแผลบนตัวมดลูก ลูกคุณนงลักษณ์ไหลหัวออกมาในท่านอนหงาย ในหน้าทารกเต็มไปด้วยซีเทาสีเขียวเข้ม พยาบาลผู้ช่วยใช้ผ้าเช็ดใบหน้าเด็ก



ส่วนข้าพเจ้าใช้ลูกยางดูดเอาเสมหะและขี้เทาในปากจุมูกเด็กออกให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ จากนั้นก็รีบส่งเด็กให้กับกุมารแพทย์ เพื่อให้การช่วยเหลือต่อไป โชคดีที่ลูกคุณนงลักษณะยังขาดกาชออกิเงินในเลือดไม่นาน พอเด็กคลอดจึงร้องเสียงดังทันที แขนขาขยับไปมาได้

ข้าพเจ้าพูดเล่นๆ กับเจ้าหน้าที่ ณ ที่นั้นว่า &ldquo;คุณ เด็กกำลังดำพวกเราอยู่เลย&rdquo; พยาบาลทุกคนที่นั่นต่างส่งเสียงหัวเราะ โดยไม่ทราบว่ข้าพเจ้ากำลังหมายถึงใคร จริงๆแล้วข้าพเจ้าพูดไปอย่างนั้นเอง เพราะสภาพของทารกน้อยตอนนั้น ถือว่าเพิ่งผ่านพ้นขั้นวิกฤติ หากการคลอดเนิ่นนานกว่านี้สัก 2 ชั่วโมง ลูกของคุณนงลักษณะน่าจะเสียชีวิต ทารกน้อยมีน้ำหนักแรกคลอด 3,970 กรัม มีคะแนนศักยภาพแรกคลอด 9 และ 10 (จากคะแนนเต็ม 10) ตามลำดับ

การวินิจฉัยคนไข้รายนี้มีข้อผิดพลาด คือ 1. แม้คุณนงลักษณะจะเคยคลอดเองมาแล้ว แต่ก็เป็นกรคลอดยาก คุณหมอดึงต้องใช้เครื่องมือช่วยคลอด 2. การประเมินน้ำหนักทารกายนีผิดพลาด คุณหมอเวรคิดว่า ตัวไม่ใหญ่ น้ำหนักไม่มาก แต่ลูกคนแรกของคุณนงลักษณะมีน้ำหนักถึง 3,500 กรัม ทั้งนี้คนไข้บอกว่า &lsquo;ทารกใหญ่กว่าอีก&rsquo; ดังนั้น การคลอดในครั้งนี้ก็อาจคลอดไม่ได้ 3. กราฟแสดงการดำเนินการคลอดหยุดนิ่งเป็นเวลานานถึง 12 ชั่วโมง แทนที่ใช้เวลาเพียงครึ่งชั่วโมงถึง 1 ชั่วโมง นับจากปากมดลูกเปิด 7 เซนติเมตรจนถึงเปิดหมด (ในท้องหลัง) 4. คนไข้มีความสูงเพียง 150 เซนติเมตร คนท้องที่มีความสูงระดับนี้ อุ้งเชิงกรานมักจะเล็กและของเชิงกรานแคบ สติแพทย์ทุกคนจึงระวังภาวะคลอดยากในทุกกรณี ไม่เว้นแม้แต่ครรภ์หลัง

ขณะที่ทำการผ่าตัดอยู่นั้น ผลจากการล้วงมือลงไปในมดลูกทางอุ้งเชิงกรานส่วนเล็ก ทำให้ปากมดลูกของคุณนงลักษณะฉีกขาดเป็นแนวยาวทางด้านซ้าย เกือบทะลุเข้าไปในช่องคลอด หากข้าพเจ้าไม่มีประสบการณ์มากพอ ก็อาจพิจารณาตัดมดลูกเหมือนคุณหมอที่เพิ่งจบใหม่บางท่าน

ถัดจากกรณีของคุณนงลักษณะไม่นาน เวลาประมาณ 10 นาฬิกา ก็มีคนไข้อีกรายหนึ่ง ปากมดลูกเปิด 8-9 เซนติเมตร และมีขี้เทาขึ้นปะปนในน้ำคร่ำ เมื่อถุงน้ำแตกกะทันหัน แต่เนื่องจากเป็นครรภ์แรก ผู้ป่วยปวดมากทนไม่ไหว และคงต้องใช้เวลานานกว่าจะคลอดสำเร็จ ข้าพเจ้าจึงพิจารณาตัดสินใจผ่าตัดคลอดให้

การเย็บแผลบนตัวมดลูกส่วนล่างรายนี้ เป็นกรณีที่ปากมดลูกเปิดหมด นับว่ายากพอๆ กับการเย็บปากมดลูกฉีกขาดของคุณนงลักษณะ วิธีการแก้ไขที่ถูกต้องเหมาะสมคือ เย็บมุมแผลที่ฉีกขาดอย่างระมัดระวังด้วยกรรมวิธีเจ็อนปมหมายเลข 8 และต้องเย็บที่ละปม จากนั้นก็ต้องใช้นิ้วมือเหยเข้าป้คล้ามุมแผลตรงที่เย็บว่า &lsquo;เย็บคลุมมุมแผลจนไม่มีช่องโหว่ไซ้หรือไม่&rsquo;

นอกจากนั้นยังต้องตัดตกแต่งขอบแผลที่กระรุงะรังให้เรียบ เพื่อให้มีเนื้อมดลูกที่มีความหนาพอจะเย็บผูกได้ มิฉะนั้นเส้นด้ายอาจรัดแน่นจนตัดกล้ามเนื้ออ่อนนุ่มบริเวณนั้น ทำให้เลือดออกหลังปิดผนังหน้าท้อง และนำไปสู่การตัดมดลูก ภาวะกรณีทารกถ่ายขี้เทาในครรภ์ก่อนคลอดนั้น คุณหมอทุกท่านไม่ควรประมาทแม้แต่ทารกถ่ายขี้เทาเจือจาง โดยเฉพาะในคนท้องครรภ์แรกที่ปากมดลูกเปิดไม่เกิน 3 เซนติเมตร ความบางไม่ถึง 100% (หรือพิเคราะห์ว่า ทารกจะไม่สามารถคลอดได้ภายในเวลา 6 ชั่วโมง) คนไข้ก็สมควรเข้ารับกรผ่าตัดคลอดในเวลาอันสั้น

ส่วนกรณีที่ทารกถ่ายขี้เทาเข้มขึ้นออกมานั้น แนนอน คุณหมอดึงรีบช่วยเหลือให้คนไข้คลอดเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ โลกนี้อาจจะโหดร้ายสำหรับคนไร้เดียวสา ซึ่งเต็มไปด้วยอวิชาและความเห็นผิด แต่ทารกแรกเกิดนั้น บริสุทธิ ไร้เดียวสากว่า เธอจึงไม่ควรเสียโอกาสในการอยู่อาศัยในโลก โดยมีร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ สมองปราศจากภาวะปัญญาอ่อนจากการขาดกาชออกิเงิน ดังนั้น หากคนท้องท่านใดประสบปัญหาี้ &lsquo;น้ำเดินและมีขี้เทาขึ้นปะปน&rsquo; ออกมา ก็ขอให้พิจารณาว่า นั่นคือ ภาวะวิกฤติอย่างหนึ่งของทารกน้อยในครรภ์ ทุกท่านที่พบเห็น ควรรีบหาทางช่วยเหลือ เพื่อให้้อย่างน้อยก็มีมนุษย์ตัวเล็กๆ ที่มีคุณภาพอีกสักคนเกิดขึ้นมาบนโลก

เรื่อง : พ.ต.อ. นพ.เสรี อีรพงษ์  
แสดงแบบ : คุณลักษณะ วัฒนะกิจ